

نیازسنجی آموزشی مهارت زبان انگلیسی دانشجویان رشته پزشکی عمومی دانشگاه علوم پزشکی تهران

عنایت اله شعبانی^۱، ژاله پناهی^۲

۱ استادیار گروه زبان‌های خارجی دانشگاه علوم پزشکی تهران

۲ استاد مدعو گروه زبان‌های خارجی دانشگاه علوم پزشکی تهران

نویسنده مسئول: ژاله پناهی

چکیده:

در دانشگاه علوم پزشکی تهران، آموزش زبان انگلیسی در رشته پزشکی عمومی در قالب واحدهای محدود عمومی و تخصصی صورت می‌گیرد که در طول مقطع علوم پایه ارائه می‌شود. بنابراین دانشجویان بعد از مقطع علوم پایه، درس یا واحدی تحت عنوان زبان انگلیسی ندارند، و ارتباط آموزشی آکادمیک آن‌ها با زبان انگلیسی قطع خواهد شد، و نیازهای احتمالی زبان انگلیسی آنها بی‌پاسخ باقی خواهد ماند. حال مطالعه حاضر با هدف شناسایی نیازهای آموزشی مهارت زبان انگلیسی دانشجویان پزشکی عمومی در طول تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی تهران انجام شد. در این مطالعه ۳۰ نفر (شامل استادان درس زبان انگلیسی عمومی و تخصصی در رشته پزشکی، اساتید محتوا در این رشته، دانشجویان، و نیز دانش‌آموختگان رشته) شرکت کردند. داده‌های این مطالعه از طریق گروه متمرکز و مصاحبه‌های نیمه ساختارمند جمع‌آوری گردید. این داده‌ها از طریق تجزیه و تحلیل محتوا بررسی شدند و نیازهای آموزشی مهارت زبان انگلیسی دانشجویان رشته پزشکی در مقاطع مختلف (علوم پایه، فیزیوپاتولوژی، کارآموزی، و کارورزی) شناسایی گردید. نتایج بدست آمده از این مطالعه نشان داد که نیازهای آموزشی دانشجویان هر چهار مهارت زبان انگلیسی را در بر می‌گیرد و نیز محدود به مقطع علوم پایه نیست، و قسمتی از این نیازها به مقاطع بعد از علوم پایه مربوط می‌شود. بر اساس نتایج حاصل و به منظور پاسخ به نیازهای دانشجویان در طول دوره تحصیل، آموزش زبان انگلیسی بصورت ادغام یافته در کوریکولوم آموزشی پیشنهاد می‌شود.

واژه‌های کلیدی: نیازهای آموزشی، مهارت زبان انگلیسی، دانشجویان پزشکی عمومی، نیازسنجی

تاثیرگذار است و به بهبود عملکرد علمی و شغلی افراد کمک می‌کند (۱۰، ۱۱).

پس از پایان جنگ جهانی دوم و با گسترش سریع علم و فناوری، و همچنین توسعه مراودات تجاری در سراسر جهان، نیاز به یک زبان بین‌المللی بیش از پیش احساس شد. بدین ترتیب، از نیمه‌های قرن بیستم، افزایش روزافزون نیازهای فردی به زبان انگلیسی چه از نظر علمی و چه از نظر حرفه‌ای، در کنار روندهای جهانی شدن زمینه‌های مختلف علمی، اجتماعی، سیاسی، و حرفه‌ای، نیاز به شکل‌گیری و آموزش زبان انگلیسی با اهداف ویژه را افزایش داد. بدین ترتیب و به منظور برآورده کردن این نیازهای کاربردی و تسهیل آموزش و یادگیری و افزایش بهره‌وری و اثربخشی یادگیری زبان، «انگلیسی با اهداف ویژه (English for Specific Purposes یا ESP)» پدید آمد (۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶).

دوره‌های آموزشی انگلیسی با اهداف ویژه امروزه بخش قابل توجهی از آموزش زبان انگلیسی در بازار کار دنیا را تشکیل می‌دهد. انگلیسی با اهداف ویژه شامل شاخه‌های متعددی است که می‌توان به انگلیسی با اهداف دانشگاهی (English for Academic Purposes یا EAP)، انگلیسی با اهداف شغلی (English for Vocational/Occupational Purposes یا EVP)، انگلیسی برای علم و فناوری (English for Science and Technology یا EST)، و انگلیسی با اهداف پزشکی (English for Medical Purposes یا EMP) اشاره کرد.

در آموزش رشته‌های مختلف دانشگاهی مانند شاخه‌های مختلف فنی و مهندسی، تجارت، علوم پزشکی، علوم انسانی و ادبیات، و همچنین رشته‌های مختلف هنری، آموزش زبان انگلیسی با اهداف ویژه نقش پررنگی را ایفا می‌کند که از آن با عنوان انگلیسی با اهداف دانشگاهی یاد می‌شود. انگلیسی با اهداف

انسان‌ها همواره برای برقراری ارتباط با یکدیگر از ابزارهای متعددی استفاده می‌کرده‌اند که زبان به عنوان کاربردی‌ترین آن‌ها، ابزاری را در اختیار قرار داده است تا بتوان به وسیله آن پیچیده‌ترین مفاهیم را به شکلی ساده و کامل انتقال داد. تا قبل از نیمه قرن بیستم، تک‌زبان بودن افراد امری کاملاً طبیعی و معمول بود، اما در عصر کنونی این موضوع یک استثناء است، و افرادی که صرفاً به یک زبان می‌توانند صحبت کنند در اقلیت قرار می‌گیرند (۱، ۲، ۳، ۴، ۵). بدین ترتیب و با گسترش تعاملات بین‌المللی و حرکت سریع به سمت بین‌المللی‌سازی در عصر حاضر، یادگیری زبان(های) افزوده بیش از هر زمان دیگری احساس می‌شود، و نقش مستقیم و قابل ملاحظه‌ای نیز در زندگی علمی و حرفه‌ای افراد دارد (۶). از آنجا که مردم در نقاط مختلف دنیا با زبان‌های مختلفی صحبت می‌کنند، این موضوع می‌تواند برقراری ارتباط میان جوامع مختلف را مشکل سازد و نیاز به یک زبان مشترک بین‌المللی برای برقراری ارتباط بین افراد با زبان‌های مادری متفاوت را پررنگ‌تر کند.

اکنون زبان انگلیسی (البته گونه آمریکایی آن)، طوعاً و کرهاً به عنوان زبان بین‌المللی در امور مختلف علمی، حرفه‌ای، اجتماعی، و سیاسی در نقش زبان واسطه به کارگرفته می‌شود. از این رو اهمیت یادگیری زبان انگلیسی در جهان کنونی بر هیچکس پوشیده نیست و روز به روز با گسترش ارتباطات بین جوامع مختلف بر اهمیت آن افزوده می‌شود (۷، ۸، ۹)، و نقش زبان انگلیسی در پیشرفت تحصیلی و حرفه‌ای افراد در عصر حاضر بسیار زیاد است. اگرچه توانایی زبان انگلیسی شرط کافی برای پیشرفت تحصیلی و حرفه‌ای نیست، اما با نگاهی به جوامع امروزی و به خصوص محیط‌های دانشگاهی، می‌توان استدلال کرد که دانستن این زبان در موفقیت‌های تحصیلی و حرفه‌ای

دانشگاهی سه مشخصه دارد: الف) ارتباط بین زبان انگلیسی با نیازهای ویژه دانشجویان در رشته‌های مختلف ب) آموزش زبان انگلیسی متناسب با نیازها و خواسته‌های دانشجویان در رشته‌های مختلف و ج) طراحی مطالب و موارد آموزشی با در نظر گرفتن روش‌ها، مواد و فعالیت‌های آموزشی متناسب با نیازها و خواسته‌های یک رشته خاص (۱۷). انگلیسی با اهداف دانشگاهی برای افرادی مناسب است که با هدف مشخص مانند تحصیل و یا اهداف آکادمیک این زبان را یاد می‌گیرند (۱۸، ۱۹). مطالعات زیادی درباره تاثیر آموزش زبان انگلیسی با اهداف دانشگاهی و میزان پیشرفت دانشجویان انجام شده است و نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که یادگیری زبان انگلیسی با اهداف دانشگاهی برای دانشجویان در رشته تحصیلی خود، در پیشرفت آکادمیک و عملکرد آنها تاثیرگذار است (۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴).

در همین راستا، افزایش چشمگیر مقالات و متون به زبان انگلیسی در علوم پزشکی و نیز تبادلات علمی بین المللی در این حوزه، زیرشاخه جدیدی از انگلیسی با اهداف ویژه به نام «انگلیسی با اهداف پزشکی» را ایجاد کرد (۲۵). مطالبی مانند خواندن و درک موثر متون پزشکی به زبان انگلیسی، آشنایی با واژگان تخصصی و نیمه تخصصی این حیطه، آمادگی برای تعامل با همتایان و بیماران در محیط‌های درمانی چندزبانه، و نوشتن گزارش‌های بیمارستانی به زبان انگلیسی از جمله موارد مهم و قابل توجه در ایجاد ضرورت آموزش زبان انگلیسی با اهداف پزشکی بوده است (۲۶، ۲۷).

یکی از نکاتی که در تمام شاخه‌های انگلیسی با اهداف ویژه باید در نظر گرفته شود، برنامه‌ریزی دقیق با در نظر گرفتن نیازهای دانشجویان، تدوین برنامه و طرح-های آموزشی، شناخت و تحلیل کارآمد و اثربخش نیازهای آموزشی دانشجویان در رشته‌های مختلف

است. می‌توان استدلال کرد که نیازسنجی و شناسایی نیازهای آموزشی دانشجویان، اولین گام برای تعیین اهداف و ایجاد بستر مناسب برای برنامه‌ریزی سایر موارد آموزشی است. کلیه تصمیمات در خصوص تعریف اهداف آموزشی، محتوای آموزشی مناسب، و استفاده مؤثر از منابع و امکانات، تابعی از مطالعات نیازسنجی هستند (۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱).

تاکنون مطالعات زیادی در دنیا با هدف شناسایی نیازهای آموزشی مهارت زبان انگلیسی دانشجویان رشته‌های مختلف در کشورهای مختلف انجام شده است. به عنوان مثال شناسایی نیازهای زبانی دانشجویان در رشته‌های فنی و مهندسی (۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷)، هتلداری و گردشگری (۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴)، تجارت و بازرگانی (۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸). در رشته‌های علوم پزشکی نیز مطالعات نیازسنجی زبانی دانشجویان انجام شده است. به عنوان مثال در رشته پرستاری (۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۲) و مامایی (۵۳). در ایران نیز پژوهش‌هایی با هدف نیازسنجی زبانی دانشجویان در رشته‌های مختلف انجام شده است. به عنوان مثال بررسی نیازهای زبانی دانشجویان در رشته‌های هنری (۵۴)، رشته‌های فنی و مهندسی (۵۵)، نیازسنجی زبانی دانشجویان رشته شیمی (۵۷)، کشاورزی (۵۸)، زبان و ادبیات عرب (۵۹)، زبان و ادبیات انگلیسی (۶۰، ۶۱، ۶۲)، رشته مدیریت بهداشت (۶۳)، و رشته پرستاری (۶۴).

به صورت خاص، در رشته پزشکی عمومی مطالعاتی در دنیا در این زمینه صورت گرفته است (۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۸). در ایران نیز مطالعات اندکی برای شناسایی نیازهای زبان انگلیسی دانشجویان پزشکی عمومی انجام شده است. اکبری در سال ۱۳۹۵ به منظور درک شکاف احتمالی موجود بین مجموعه مهارت‌های لازم برای دانش آموختگان آماده ورود به بازار کار، مطالعه-ای در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام داد که در

مهارت‌های تولیدی (گفتاری و نوشتاری) در برنامه آموزشی خود بودند.

حال با توجه به مطالعات و بررسی‌های انجام شده در دانشگاه علوم پزشکی تهران و برای هرچه بهتر شدن برنامه‌های آموزشی و تدوین و بکارگیری دقیق مواد آموزشی و همچنین کاربرد آن‌ها در مقاطع و محیط‌های مختلف آموزشی و درمانی باید نیازهای زبانی دانشجویان این دانشگاه بصورت نظام‌یافته و ساختارمند مورد بررسی قرار گیرد که مطالعه حاضر با این هدف انجام گرفت.

روش کار:

۱. شرکت کنندگان:

در این مطالعه ۳۰ نفر شامل ۹ نفر از اساتید محتوا در رشته پزشکی، ۱۲ نفر اساتید زبان دروس عمومی و تخصصی در رشته پزشکی عمومی، دو نفر دانش‌آموخته رشته پزشکی، و ۱۲ نفر دانشجوی رشته پزشکی در مقاطع مختلف شرکت کردند. اساتید محتوا (۴ خانم، ۵ آقا) با بازه سنی ۳۹ تا ۶۵ سال در رشته‌های مختلف علوم پایه و تخصص‌های بالینی (بیوشیمی، آناتومی، آموزش پزشکی، طب اورژانس، پزشکی قانونی، داخلی، ژنتیک، و طب کار) در این مطالعه شرکت کردند. از میان اساتید زبان (۹ خانم، ۳ آقا) با بازه سنی ۳۱ تا ۴۲ سال، سه نفر اعضای هیات علمی گروه زبانهای خارجی دانشگاه، دو نفر مدرس مدعو با مدرک دکتری تخصصی و هفت نفر مدرس مدعو دارای مدرک کارشناسی ارشد آموزش زبان انگلیسی بودند. دانش‌آموختگان پزشکی عمومی نیز شامل دو نفر آقا که در زمان مصاحبه، ۱۸ ماه از پایان تحصیل و دانش‌آموختگی هر دو نفر می‌گذشت، بودند و در بیمارستان‌های دانشگاه مشغول به کار بودند. دانشجویان شرکت کننده شامل ۱۵ دانشجوی رشته پزشکی عمومی (۸ خانم، ۷ آقا) با بازه سنی ۱۸ تا ۲۴

آن پرسشنامه‌ای بین ۸۲ نفر دانشجوی رشته پزشکی و ۳۲ نفر از دانش‌آموختگان و شاغلین توزیع کرد و از دانشجویان خواست تا نیازهای زبان انگلیسی خود را بیان کنند (۶۹). نتایج بدست آمده نشان داد که شرکت کنندگان، مهارت خواندن و درک مطلب و نوشتن متون ساده و نیز مقالات تخصصی مربوط به رشته خود را از نیازهای اولیه و با اهمیت برشمردند. نیازهای دیگری از جمله برقراری ارتباط با همکاران و بیماران خود در محیط‌های آموزشی بین‌المللی نیز توسط آن‌ها نام برده شد. در مطالعه دیگری بنایی فر (۲۰۰۶) به بررسی نیازهای زبانی دانشجویان پزشکی در دو مرحله به روش دلفی پرداخت (۷۰). در این مطالعه پرسشنامه‌ای بین ۲۰ نفر از دانشجویان پزشکی توزیع شد و از آنها خواسته شد تا نیازهای زبانی خود را نام ببرند و سپس آنها را به ترتیب اولویت طبقه بندی کنند. نتایج بدست آمده از این مطالعه نشان داد که ۸۵ درصد دانشجویان، خواندن و درک مطلب متون پزشکی و توانایی برقراری ارتباط در محیط‌های بین‌المللی را به عنوان اصلی‌ترین نیاز خود برشمردند. مطالعه دیگری توسط مرادخانی، اشرف‌آبادی، و ویسی (۱۳۹۴) در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه انجام شد که در آن نیازهای زبانی ۱۶۰ نفر از دانشجویان پزشکی آن دانشگاه بررسی گردید (۷۱). نتایج این مطالعه نشان داد که سطح مهارت‌های زبانی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه رضایت بخش نبوده است. همچنین یافته‌ها نشان می‌دهند که از نظر دانشجویان، استفاده از زبان انگلیسی در مطالعات پزشکی، شغل آینده، و موفقیت آنها نقش بسزایی دارد. آنها مهارت خواندن را مهم‌ترین مهارت و مهارت گفتاری به خصوص ارائه در کنفرانس‌های بین‌المللی به زبان انگلیسی را دومین مهارت مهم ارزیابی کرده‌اند. بهترین برنامه آموزشی از نظر آنها زبان عمومی در سال‌های اول و زبان تخصصی در سال‌های بعدی بوده است. آنها همچنین خواستار قرار دادن مهارت‌های دریافتی (خواندن و شنیداری) قبل از

سال بودند که از میان آن‌ها شش نفر در مقطع علوم پایه، هفت نفر در مقطع فیزیوپاتولوژی، و دو نفر در مقطع کارآموزی بودند.

۲. ابزار جمع آوری داده‌ها:

جمع آوری داده‌ها در این مطالعه به دو صورت انجام شد، یکی از طریق گروه کانونی که اساتید محتوا در آن شرکت کردند، و دیگری مصاحبه‌های نیمه ساختارمند که برای دانشجویان پزشکی، دانش آموختگان، و اساتید زبان استفاده شد.

سوالاتی که در مصاحبه‌های گروهی و فردی از گروه‌های مختلف هدف پرسیده شد، به شرح زیر است:

۱. به نظر شما، دانشجویان رشته پزشکی عمومی در رابطه با زبان انگلیسی چه توانمندی‌هایی را باید در طول تحصیل خود کسب کنند؟

۲. دانشجویان پزشکی این دانشگاه در چه شرایط و موقعیت‌هایی می‌توانند (یا می‌بایست) از هریک از مهارت‌های چهارگانه زبان انگلیسی استفاده کنند؟

۳. به نظر شما آیا نیازهای زبان انگلیسی دانشجویان در مقاطع علوم پایه، فیزیوپات، کارآموزی، و کارورزی متفاوت است؟ لطفاً توضیح دهید.

۴. در برنامه فعلی آموزش زبان انگلیسی برای دانشجویان این رشته، نیازهای زبانی دانشجویان تا چه حد پاسخ داده می‌شوند؟

۵. به نظر شما آیا لازم است آموزش زبان انگلیسی با بلوک‌ها/ دوره‌ها/ روتیشن‌های پزشکی در مقطع علوم پایه/ فیزیوپاتولوژی/ کارآموزی مطابقت داشته باشد؟ چرا؟

۶. شیوه‌های ارزیابی پیشنهادی شما برای سنجش دانش و عملکرد دانشجویان پزشکی در رابطه با زبان

انگلیسی در مقطع علوم پایه، فیزیوپاتولوژی، کارآموزی، و کارورزی چیست؟

۳. فرایند جمع آوری داده‌ها:

اولین قدم در انجام این قسمت از مطالعه، تهیه سوالاتی بود که در یک جلسه بارش افکار بین پژوهشگران حاصل شد. در ابتدا دو نفر از پژوهشگران سوالات را طراحی کرده و سپس با همفکری پژوهشگر سوم، اصلاحات لازم اعمال و سوالات نهایی آماده شد. سوالات باید به گونه‌ای طراحی می‌شد که برای تمامی گروه‌های هدف ملموس و قابل پاسخ دادن باشد. پس از طراحی سوالات، ابتدا با هدف جمع آوری داده‌ها از طریق گروه متمرکز^۱، پس از هماهنگی‌های لازم و دعوت از اساتید محتوا، نشستی در دانشکده پزشکی برگزار شد که پژوهشگران نیز در آن حضور داشتند. ابتدا یکی از پژوهشگران، اهداف این مطالعه را برای شرکت‌کنندگان توضیح داد، و پس از آن، سوالات طراحی شده بین شرکت‌کنندگان توزیع شد و همزمان هم بر روی نمایشگر داخل سالن نشان داده می‌شد. حدود ۱۰ دقیقه برای آمادگی پاسخ به سوالات، در اختیار شرکت‌کنندگان قرار داده شد و پس از آن هر یک از شرکت‌کنندگان به سوالات پاسخ دادند. پژوهشگران از پاسخ‌ها یادداشت بر می‌داشتند و نیز کل جلسه در قالب فایل صوتی ضبط شد. سپس فایل‌های صوتی ضبط شده پیاده‌سازی گردید.

در مرحله دیگر جمع آوری داده‌ها، مصاحبه‌های نیمه ساختارمند به صورت حضوری، تلفنی و یا به شکل مجازی انجام شد. مصاحبه‌های دانشجویان مقاطع علوم پایه و فیزیوپاتولوژی به صورت حضوری و بر اساس هماهنگی با شرکت‌کنندگان به صورت انفرادی انجام شد. ابتدای هر مصاحبه، سوالات در اختیار دانشجویان قرار می‌گرفت و پاسخ آنها ضبط می‌شد. به خاطر شرایط پاندمی کرونا و دشوار بودن حضور

¹ Focus group

رشته پزشکی؛ ترجمه متون مرتبط با رشته تحصیلی؛ و کسب دانش دستور و ساختار زبان. فهرست کامل نیازها (بدون اولویت) به تفکیک هر مقطع در جدول ۱ آمده است.

بحث و نتیجه‌گیری:

هدف از انجام مطالعه حاضر، بررسی نیازهای آموزشی زبان انگلیسی دانشجویان رشته پزشکی در طول دوره پزشکی عمومی در مقاطع مختلف چهارگانه (علوم پایه، فیزیوپاتولوژی، کارآموزی، و کارورزی) بود. یافته‌های به دست آمده این مطالعه نشان داد که نیازهای زبانی دانشجویان پزشکی علاوه بر چهار مهارت اصلی زبان (شنیداری، گفتاری، نوشتاری، و خواندن و درک مطلب)، شامل ترجمه، دانش دستور و ساختار زبان، واژگان تخصصی و نیمه تخصصی پزشکی است و طیف وسیعی را دربر می‌گیرد که این نتایج همسو با یافته‌های بدست آمده از مطالعه مرادخانی، اشرف آبادی، و ویسی (۷۱) است ولی با یافته‌های بدست آمده از مطالعه بنایی (۷۰) که نیازهای آموزشی دانشجویان در زمینه مهارت‌های زبان انگلیسی را محدود به مهارت‌های خاص دانسته، همسویی ندارد. همچنین نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین نیازهای زبان انگلیسی که دانشجویان رشته پزشکی بیان کردند و نیازهایی که دانش‌آموختگان برشمردند، به طور نسبی مطابقت بالایی وجود دارد. با این وجود، دانش‌آموختگان معتقد بودند که بسیاری از نیازهای زبانی آنها در طول آموزش پزشکی عمومی کسب نشده است و به گفته آن‌ها، دانش زبان انگلیسی برای انجام صحیح و کارآمد وظایف شغلی در یک محیط بین‌المللی را در سطح قابل قبول کسب نکرده‌اند که این یافته با نتایج به دست آمده در مطالعه اکبری (۶۹) مطابقت دارد. آموزش زبان انگلیسی در رشته پزشکی عمومی مانند دیگر رشته‌های آموزشی به نیازسنجی مداوم و مستمر نیاز دارد.

فیزیکی، مصاحبه‌ها با اساتید زبان به صورت تلفنی انجام شد، به این صورت که پس از خواندن سوالات برای آنها، پاسخ‌های آنها یادداشت و نیز ضبط می‌شد. گروه آخر مصاحبه شوندگان، دانشجویان کارآموزی و دانش‌آموختگان رشته پزشکی عمومی بودند که به دلیل شرایط کرونا در آن زمان و مشغله آن‌ها در بیمارستان‌ها، تصمیم بر آن شد که مصاحبه‌ها در بستر مجازی انجام شود. از قبل با تمامی شرکت‌کنندگان هماهنگ شد و سوالات برایشان در یکی از شبکه‌های اجتماعی ارسال گردید و از آن‌ها خواسته شد ظرف مدت یک روز پاسخ‌هایشان را برای یکی از پژوهشگران ارسال کنند.

۴. تجزیه و تحلیل داده‌ها:

پژوهش حاضر یک مطالعه کیفی است که تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده در گروه متمرکز و همچنین مصاحبه‌های نیمه ساختارمند در آن با استفاده از روش تحلیل محتوا عرفی انجام شد.

یافته‌ها:

پس از تجزیه و تحلیل محتوایی داده‌ها، فهرست نیازهای زبانی دانشجویان رشته پزشکی تهیه و براساس نظر شرکت‌کنندگان، چیدمان آن‌ها در مقاطع چهارگانه رشته (علوم پایه، فیزیوپاتولوژی، کارآموزی، و کارورزی) مشخص شد. از جمله نیازهای آموزشی مهارت زبان انگلیسی که توسط دانشجویان بیان شد عبارت بودند از خواندن و درک مطلب (کتاب‌های مرجع، مقالات، متون علمی مرتبط با رشته)؛ خواندن انتقادی؛ مکاتبات (رسمی-اداری، غیررسمی - اجتماعی)؛ نگارش پایه، نگارش متون علمی، مقاله نویسی، شرح حال و گزارش نویسی، رزومه نویسی؛ درک مطلب شنیداری (مثلاً سخنرانی‌ها و پادکست‌ها)؛ ارائه مطلب در نشست‌های علمی داخلی و خارجی؛ تعامل با بیمار، همراهان بیمار، همتایان و کادر درمانی؛ درک و بکارگیری واژگان تخصصی و نیمه تخصصی

جدول ۱: نیازهای آموزشی مهارت زبان انگلیسی دانشجویان پزشکی بدست آمده از گروه متمرکز و مصاحبه‌های نیمه ساختارمند به تفکیک فازهای چهارگانه دوره پزشکی عمومی (بدون اولویت)

مقطع	نیازهای زبانی
علوم پایه	<ul style="list-style-type: none"> - خواندن متون مقدماتی پزشکی به زبان انگلیسی ضمن آشنایی با مفاهیم، و درک کارآمد از معنا و مفاهیم اصلی ارائه شده در متون پزشکی - آشنایی با اصول پایه نگارش متون ساده (چندپاراگرافی) به زبان انگلیسی - آشنایی با اصول مکاتبات رسمی و غیر رسمی در زبان انگلیسی، و مکاتبات الکترونیک (ایمیل) - گوش کردن فعالانه و دقیق به مکالمات متداول و روزمره انگلیسی - درک مفاهیم موجود در متون شنیداری ساده مربوط به رشته پزشکی از قبیل مطالب ارائه شده در پادکست‌ها، فیلم‌های آموزشی - برقراری مکالمات روزمره و اصول اولیه تعامل در محیط آموزشی و حرفه‌ای خود به زبان انگلیسی - آشنایی با ساختارهای زبانی، توانایی درک آن‌ها در مواجهه شنیداری و متون خواندنی و استفاده از آنها در تعاملات - فراگیری ریشه‌های متداول، پیشوندها و پسوندهای پر کاربرد و فرایندهای واژه‌سازی در علوم پزشکی و استفاده از آن‌ها در تشخیص معانی و درک واژه‌های نیمه تخصصی و تخصصی - استفاده از واژگان آکادمیک در موقعیت‌های مختلف آموزشی از جمله کلاس‌های درس، آزمایشگاه، مواجهات زودرس بالینی
فیزیوپاتولوژی	<ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با بخش‌های مختلف پرونده بیمار (شرح حال، یافته‌های اولیه، سیر پیشرفت بیماری، دستورات و خلاصه پرونده، پرونده‌های مشاوره، برگه ارجاع و اعزام، و تست‌های آزمایشگاهی) - خواندن و درک مقالات و متون تخصصی مرتبط با مقطع فیزیوپاتولوژی - به کارگیری اصول نگارش زبانی مرتبط با ثبت اطلاعات بیمار در پرونده پزشکی - آشنایی با اصول نگارش علمی، تهیه چکیده انگلیسی جهت ارائه در کنگره‌ها و همایش‌های داخلی و خارجی بین‌المللی - به کارگیری واژگان نیمه تخصصی و تخصصی در مکالمات متداول بالینی و بیمارستانی و ثبت پرونده بیمار
کارآموزی	<ul style="list-style-type: none"> - خواندن مقالات و منابع مرتبط تخصصی در هنگام حضور در رویت‌های مختلف بالینی - تهیه رزومه به زبان انگلیسی - ارائه سخنرانی به زبان انگلیسی در کنگره‌ها، همایش‌ها و سایر نشست‌های علمی بین‌المللی - ارائه چکیده به زبان انگلیسی - توانایی برقراری ارتباط در مواجهه با بیمارانی که به زبان انگلیسی صحبت می‌کنند (از جمله اخذ شرح حال، ارائه اطلاعات لازم به بیمار و آموزش‌های لازم به زبان انگلیسی) - آشنایی با ساختارهای زبانی، و توانایی استفاده از آن‌ها در ارتباطات گفتاری و نوشتاری در موقعیت‌های مختلف آموزشی - به کارگیری واژگان تخصصی پزشکی در ثبت اطلاعات در پرونده بیمار و نسخه نویسی - استفاده از واژگان آکادمیک و تخصصی در فرصت‌های آموزشی مختلف موجود در محیط‌ها و مراکز درمانی (از قبیل گزارشات صبحگاهی، گراند راند بالینی، آموزش سر پایبی و غیره)
کارورزی	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن یک مقاله به زبان انگلیسی برای پژوهش‌های انجام شده - مکاتبه با جامعه علمی بین‌المللی برای اهداف مختلف - برقراری تعامل با بیمار، همراهان آنان، و همچنین هم‌تایان بین‌المللی در موقعیت‌های مختلف بالینی - ارائه یک چکیده به زبان انگلیسی در کنگره‌های بین‌المللی و پاسخ به سوالات شرکت کنندگان

برنامه آموزشی زبان انگلیسی می‌تواند به صورت ادغام یافته در طول برنامه آموزشی رشته پزشکی قرار داده شود، که پس از اجرای این برنامه لازم است نتایج حاصل از آن بررسی و میزان دستیابی به اهداف آموزشی و پاسخ‌دهی به نیازهای زبانی دانشجویان ارزیابی شود تا بتوان با استفاده از بهترین الگوی آموزش زبان در این رشته، دانشجویان و دانش‌آموختگان را برای تحصیل و کار در محیط‌های آموزشی و درمانی بین‌المللی آماده کرد.

در مطالعه حاضر به دلیل شرایط پاندمی کورونا، تعداد شرکت‌کنندگان محدود بود، مخصوصاً تعداد دانش‌آموختگان. همچنین برای جمع‌آوری داده فقط از گروه کانونی و مصاحبه استفاده شد. پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی اولاً با استفاده از تعداد بیشتری از شرکت‌کنندگان در گروه‌های ذینفع، به سنجش نیاز زبانی دانشجویان در این رشته پرداخته شود، و همچنین ابزار متنوع‌تری در جمع‌آوری داده برای این منظور استفاده شود.

منابع:

1. Ellis E. Monolingualism: The unmarked case. *Sociolinguistics Studies*. 2007 Apr; 7(2):173-196.
2. Baker C. *Foundations of bilingual education and bilingualism*. Clevedon: Multilingual Matters; 2001.
3. Baker C, Jones S. *Encyclopedia of bilingualism and bilingual education*. Clevedon: Multilingual Matters; 1998.
4. Baldauf RB. Fostering bilingualism and national development through school second language study. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*. 2010 Sep; 14(1&2):121-134.
5. Pavlenko A. L2 influence on L1 in late bilingualism. *Issues in Applied Linguistics*. 2000 Dec; 11(2):175-205.
6. Komorowska H, Krajka J. Monolingualism - bilingualism - multilingualism. The teacher's perspective. Bern, Switzerland: Peter Lang D.; 2017.

بدین معنی که این آموزش نه تنها باید آماده پاسخگویی به نیازهای آموزشی دانشجویان و دانش‌آموختگان در زمینه مهارت‌های زبان انگلیسی در جامعه هدف باشد، بلکه باید خود را با تغییرات و تحولات جدید هماهنگ سازد. یک نیازسنجی آموزشی کارآ و مبتنی بر هدف لازمه ایجاد تغییرات مناسب در آموزش است. سنجش نیازهای زبانی دانشجویان رشته پزشکی، هدف آموزش و یادگیری زبان انگلیسی برای این دانشجویان را مشخص می‌کند و مسیر برنامه‌ریزی و طراحی آموزشی و تهیه محتوای آموزشی را تعیین می‌کند. اهمیت نیازسنجی را زمانی بهتر درک خواهیم کرد که بدانیم نیازهای زبانی دانشجویان پزشکی به دو گروه نیازهای دانشگاهی و حرفه‌ای تقسیم می‌شود که در صورت برآورده نشدن نیازهای دانشگاهی، نیازهای حرفه‌ای آن‌ها نیز برآورده نمی‌شود (۷۲، ۷۳).

نتایج بدست آمده از مطالعه حاضر نشان می‌دهد که نیازهای زبانی دانشجویان پزشکی تنها محدود به مقطع علوم پایه نیست و قسمتی از این نیازها باید در مقاطع بعد از علوم پایه پاسخ داده شود. به دلیل فاصله زیاد بین زمان ارائه دروس زبان (عمومی و تخصصی) با فراغت از تحصیل دانشجویان و به دلیل اینکه در مقطع علوم پایه بسیاری از نیازهای زبانی دانشجویان به ویژه نیازهای زبانی مرتبط با مباحث بالینی، برای دانشجویان هنوز معنادار و کاربردی نیست، آموزش‌های مرتبط با آن قبل از علوم پایه، حداکثر تاثیر و بهره‌وری را به همراه نخواهد داشت و این آموزش‌ها نخواهد توانست که بیشترین تاثیر را در زمان بعد از دانش‌آموختگی دانشجویان و ورود آنها به بازار کار به ویژه در محیط‌های بین‌المللی و یا ادامه تحصیل در مقاطع بعدی داشته باشد. بنابراین، برنامه آموزش زبان انگلیسی دانشجویان پزشکی باید به گونه‌ای باشد که پاسخگویی نیازهای آن‌ها بعد از مقطع علوم پایه نیز باشد. حال که مشخص شد نیازهای زبانی دانشجویان پزشکی عمومی تنها محدود به مقطع علوم پایه نیست،

- roots. *Journal of English for Academic Purposes*. 2018 Jan; 31:28-43.
19. Erling EJ. The many names of English: A discussion of the variety of labels given to the language in its worldwide role. *English Today*. 2005 Jan; 21(1):40-44.
20. Hyland K. *English for academic purposes: An advanced resource book*. Routledge. New York: 2006.
21. Ramsay S, Barker M, Jones E. Academic adjustment and learning processes: A comparison of international and local students in first-year University. *Higher Education Research & Development*. 2006 Nov; 18(1):129-144.
22. McKenzie K, Schweitzer R. Who succeeds at university? Factors predicting academic performance in the first year Australian university students. *Higher Education Research and Development*. 2011 Aug; 20:21-33.
23. Maritrosyan MN, Hwang E, Wanjohi R. Impact of English proficiency on academic performance of international students. *Journal of International Students*. 2015; 5(1):60-71.
24. Daller MH, Phelan D. Predicting international student study success. *Applied Linguistics Review*. 2013 Jan; 4(1):173-193.
25. Pavel E. Teaching English for medical purposes. *Social Sciences and Law*. 2014 Jan; 2:39-46.
26. Davies W, Fraser S, Lauer J, and Howell P. *English for medical purposes: teaching an intensive English course to third year medical students*. Hiroshima University: Institute for Foreign Language Research and Education. 2013.
27. Woodward Kron R, Fraser C, Pill J, Flynn E. How we developed Doctors Speak Up: an evidence based language and communication skills open access resource for International Medical Graduates. *Med Teacher*. 2015.
28. Long MH. Methodological issues in learner needs analysis. In M.H. Long (Eds.), *Second language needs analysis*. Cambridge: Cambridge University Press. 2005; 19-76.
29. Soruc A: The role of needs analysis and language program renewal process. *International Journal of Education*. 2012 Jul; 2(1):36-47.
7. Pennycook A. *The cultural politics of English as an international language*. Harlow, Essex: Longman; 1994.
8. Ellis E. Second language experience as a contributor to the professional knowledge and beliefs of teachers of ESOL to adults. *TESOL Research Newsletter*. 2006 Jan; 10(1):2-20.
9. Thomas CA. Language policy in multilingual organizations. *Working Papers in Educational Linguistics*. 2007 spring; 22(1):81-104.
10. Larson-Hall J. Weighing the benefits of studying a foreign language at a younger starting age in a minimal input situation. *Second Language Research*. 2008 Mar; 24(1):35-63.
11. Lv Y. The Professional development of the foreign language teachers and the professional foreign language teaching practice. *Theory and Practice in Language Studies*. 2014 Jul; 4(9): 1439-1444.
12. Hyland K, Jiang F. Delivering relevance: The emergence of ESP as a discipline. *English for Specific Purposes*. 2021 Oct; 64:13-25.
13. Chandra Sekhar Rao, V. Academic language proficiency: English for academic purposes (EAP). *Journal of Research Scholars and Professionals of English Language Teaching*. 2020 Oct; 21(4).
14. Robinson P. An overview of English for specific purposes. In Coleman H, editor. *Working with language: A multidisciplinary consideration of language use in work contexts*. Berlin: 1989; p. 395-428.
15. Hans A, Hans E. A Comparative study of English for specific purposes (ESP) and English as a second language (ESL) programs. *International Journal on Studies in English Language and Literature (IJSELL)*. 2015 Nov; 3(11):26-31.
16. Ahmed MK. The ESP teacher: Issues, tasks and challenges. *English for Specific Purposes World*. 2014 Jan; 15(42):1-33.
17. Hutchinson T, Waters A. *English for specific purposes: A learning-centered approach*. Cambridge: Cambridge University Press. 1987.
18. Tavakoli M, Tavakoli M. Problematising EAP education in Iran: A critical ethnographic study of educational, political, and sociocultural

40. Li J. Analysis of application for situational teaching method in tourism English teaching. SHS Web on Conferences. 2016 Jan; (25):1-5.
41. Liu W, Wu C, Huang Y. English for specific purposes (ESP) for hospitality college students and hotel employees in Taiwan. International Journal of Education and Research. 2013 Aug; 1(8):1-14.
42. Pinelopi P. English for specific purposes: How to teach English for tourism. International Journals of English Literature and Culture. 2015 Aug; 3(8):235-238.
43. Prachanant N. Needs analysis on English language use in tourism industry. Procedia - Social and Behavioral Sciences. 2012 Dec; 66:117-125.
44. Masoumpanah S, Tahririan MH. Target situation needs analysis of hotel receptionists. English for Specific Purposes. 2014 May; 40(14):1-19.
45. Li X, Fu H. Needs Analysis on ESP course for business and engineering students in a Chinese local university. Creative Education. 2021 May; 12:1387-1396.
46. Bacha NN, Bahous R. Contrasting views of business students' writing needs in an EFL environment. English for Specific Purposes. 2018 June; 27:74-93.
47. Li X, Fu H. Needs analysis on ESP course for business and engineering students in a Chinese local university. Creative Education. 2021 Jun; 12(6):1387-1396.
48. Crosling G, Ward I. Oral communication: The workplace needs and uses of business graduate employees. English for Specific Purposes. 2002 Dec; 21:41-57.
49. Dorrington L. Teaching English as a second language to nursing staff. 2008. Available from: URL: <http://www.archi.net.au/e-library/workforce/nursing/tesol-nursing>
50. Rosanda P, Zehner E. The potentials and challenges of Indonesian nurses to use English in hospital: A case study in a newly internationally accredited hospital in Indonesia. LINGUIST Journal of Linguistics and Language Teaching. 2018 Jul; 4(1):1-16.
30. Eslami, Z. Teachers' voice vs. students' voice: A needs analysis approach of English for academic purposes (EAP) in Iran. English Language Teaching. 2010 Feb; 3(1):3-11.
31. Moslemi F, Moinzadeh A, Dabagi A. ESP needs analysis of Iranian MA students: A case study of the University of Isfahan. English Language Teaching. 2014 Dec; 4(4):121-129.
32. Kim HH. Needs analysis for English for specific purpose course development for engineering students in Korea. International Journal of Multimedia and Ubiquitous Engineering. 2013 Nov; 8(6):279-288.
33. Kusi Amponsah AB. Exploring the educational needs of nurses on children's pain management: A descriptive qualitative study. Nursing Open. 202 May; 7(3):841-849.
34. Kaewpet C: A Framework for investigating learning needs: Needs analysis extended to curriculum development. Electronic Journal of Foreign Language Teaching. 2009 Jan; 6(2):209-220.
35. Spence P, Liu G. Engineering English and the high-tech industry: A case study of an English needs analysis of process integration engineers at a semiconductor manufacturing company in Taiwan. English for Specific Purposes. 2013 April; 32(2):97-109.
36. Woldemariam HZ. A study of the specific English language needs of engineering students of Adama Science and Technology University (Ethiopia): A case study. Nawa: Journal of Language & Communication. 2016 June; 10(1):17-40.
37. Pritchard M, Nasr A. Improving reading performance among Egyptian engineering students: Principles and practices. English for Specific Purposes. 2004 Dec; 23(4):425-445.
38. Al-khatib MA. English in the workplace: An analysis of the communication needs of tourism and banking personnel. Asian EFL Journal. 2015 Jan; 7(2): 175-195.
39. Zohoorian Z, Baghban V. A review on the effectiveness of using authentic materials in ESP courses. English for Specific Purposes World. 2011 Jan; 31(10):1-14.

61. Bahrami V, Hosseini M, Atai MR. Exploring research-informed practice in English for academic purposes: A narrative study. *English for Specific Purposes*. 2018 Mar; 54:152-165.
62. Mazdayasna G, Tahririan M. H. Developing a profile of the ESP needs of Iranian students: The case of students of nursing and midwifery. *Journal of English for Academic Purposes*. 2008 Oct; 7(4):277-289.
63. Rad M, Shamousi N, Rakhshani M. The efficiency of English language teaching at undergraduate level from nursing and midwifery students and practitioners' point of view. *Journal of Medical Education*. 2010 Apr; 3(4):12-19.
64. Atai M.R, Nazari O. Exploring reading comprehension needs of Iranian EAP students of health information management (HIM): A triangulated approach. *System*. 2011 Mar; 39(1):30-41.
65. Maher J. English as an international language of medicine. 1987 Jul; *Medical Education*. 21(4):283-284.
66. Khan AMA, Awan AG, Afzal MI. Designing an ESP course for medical representatives in Pakistan. *Research on Humanities and Social Sciences*. 2016; 6(13).
67. Javid CZ. EMP needs of medical undergraduates in a Saudi context. *Kashmir Journal of Language Research*. 2014 Oct; 14(1):89-110.
68. Basim M, Faraj A. English for medical education in EFL context. *Journal of Teaching English for Specific and Academic Purposes*. 2015 Feb; 3(1):121-148.
69. Akbari Z. Academic English needs of Iranian paramedical students and practitioners: An ESP context. *International Journal of Language Learning and Applied Linguistics World*. 2014; 5(2):274-286.
70. Banaeifar M. A language needs identification of medical students. Tehran: Islamic Azad University Science and Research Branch; 2006
۷۱. مرادخانی ش، اشرف آبادی ف، ویسی ه. بررسی نیازهای زبانی دانشجویان رشته پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه براساس رویکرد تحلیل نیازها. ۱۳۹۴.
51. Nurakhir A. Exploring ESP needs of undergraduate nursing students in a university in Indonesia. 2018 Jul.14 [cited 2021Sep.27]; 5(7). Available from: <https://journals.scholarpublishing.org/index.php/ASSRJ/article/view/4276>
52. Saragih, E. Designing ESP materials for nursing students based on needs analysis. *International Journal of Linguistics*. 2014 Aug; 6(4):59-70.
53. Silvia R. ESP needs analysis for midwifery students: A learner-centered approach. *Scientia Journal*. 2015 Dec; 3(4):290-295.
۵۴. دویختی، ل. ظهراپی، م. بررسی نیازهای آموزشی زبان انگلیسی تخصصی دانشجویان رشته طراحی فرش دانشگاه هنر اسلامی تبریز. نشریه پژوهش های زبانشناختی در زبان های خارجی. ۱۳۹۷؛ ۵۵۸-۵۲۹:(۲)
۵۵. رضایی ع، کاظم پوریان س. نیازسنجی دانشجویان مهندسی الکترونیک، فارغ التحصیلان رشته و شرکتهای مهندسی: گامی به سوی استخدام پذیری. *مجله افق های زبان*. ۱۳۹۶؛ ۱(۱):۷۷-۹۳.
56. Atai M. R, Shoja L. A triangulated study of academic language needs of Iranian students of computer engineering: Are the courses on track? *RELC Journal*. 2011 Dec; 42(3):305-323.
57. Rostami F, Mahdavi Zafarghandi A. EAP needs analysis in Iran: The case of university students in chemistry department. *Journal of Language Teaching and Research*. 2014 Jul; 5(4):924-934.
۵۸. رضایی، ر کریمی آمیری کرم ف صفال. بررسی نیازهای زبانی دانشجویان کارشناسی ارشد رشته های کشاورزی در زمینه کارآفرینی (مطالعه موردی: دانشگاه زنجان). *فصلنامه توسعه کارآفرینی*. ۱۳۹۱؛ ۳(۵):۶۵-۸۴.
59. Mohammadi Rakati D, Motaghizadeh I, Foroozandeh E, Fekri M. Needs assessment of curriculum of language skills in Arabic language and literature at BA level (Analysis of students' language problems). *Language Topics*. 2015 Sep; 6(4):251-274.
60. Atai MR, Babaii E, Taherkhani R. Exploring Iranian EAP teachers' pedagogic content knowledge and teaching practices and students' beliefs about EAP teachers' methodology. *Issues in Language Teaching*. 2017 spring; 6(1):1-27.

73. Rad Afshar G, Sobhani AR, Sadeq F. Viewpoints of medical sciences towards the end of a process. Guilan University of Medical Sciences. 2011 Apr; 19(74):86-97.

72. Hunskaar S, Breivik J, Siebke M, Tommeras K, Figenschau K, Hansen JB. Evaluation of the medical student research program in Norwegian medical schools. A survey of students and supervisors. BMC Medical Education. 2009 Jul; 9(1):1-8.